

Thema-afdeling Democratie & Rechtsstaat Concept Jaarplan 2025 en 2026

In 2025 en 2026 werkt de D66 Thema-afdeling Democratie & Rechtsstaat aan een stevig D66-platform waar leden actief bijdragen aan een weerbare democratie en een veerkrachtige rechtsstaat. Door te informeren, activeren en samenwerken, geven we concreet vorm aan de 'D' van D66.

In dit jaarplan beschrijven we hoe de TA in 2025 en 2026 aan deze missie werkt. Vanuit de huidige 'Staat van de democratie' beschrijven we de doelen, inhoudelijke speerpunten, activiteiten, organisatie en begroting voor het komende jaar.

Met democratische groet,

Het interim Bestuur TA Democratie & Rechtsstaat,

Mirjam Gietema
Dimitry van den Berg
Wijnand Moonen
Marieke Vellinga

November 2025

1. Inleiding

De Thema-afdeling (TA) Democratie & Rechtsstaat is hét platform binnen D66 waar leden met interesse, ideeën en vragen over democratie en de rechtsstaat samenkomen om hierover met elkaar in gesprek te gaan. Het platform biedt ruimte voor discussie, voedt D66 politiek-inhoudelijk op dit onderwerp en draagt bij aan het versterken van de interne partijdemocratie en ledenparticipatie bij de standpuntbepaling over actuele maatschappelijke vraagstukken.

De leden en het bestuur van de TA Democratie & Rechtsstaat zetten zich in voor een veerkrachtige democratie waarin inwonersparticipatie wordt gestimuleerd, instituties onafhankelijk en betrouwbaar functioneren en de rechtsstaat wordt beschermd tegen elke vorm van ondermijning.

De 'D' van D66 staat voor Democraten. Daarmee heeft de TA een bijzondere positie binnen de partij. De TA vormt het inhoudelijke platform voor vraagstukken over democratie en rechtsstaat. De TA streeft ernaar met uiteenlopende activiteiten bij te dragen aan de politieke keuzes van de partij, fractie en bewindspersonen.

2. Staat van de democratie

De samenleving polariseert steeds verder, terwijl het vertrouwen in democratische en politieke instituties afneemt. Desinformatie en sociale media beïnvloeden het publieke debat en de kwaliteit daarvan. De rechtsstaat staat onder druk, en de bestuurlijke verhoudingen tussen rijk, provincies en gemeenten zijn complex. Het antwoord ligt in versterking van democratie en rechtsstaat. Voor D66 is dit hét tegengeluid tegen toenemende polarisatie en radicalisering.

3. Doelen voor 2025 en 2026

Het bestuur richt zich op zeven concrete doelen:

Doel	Toelichting
Informeren	Maandelijkse nieuwsbrief met actuele ontwikkelingen
Activeren	Minimaal 150 leden actief betrekken bij activiteiten
Organiseren	Elk kwartaal een activiteit (online of fysiek)
Faciliteren	Leden met initiatieven ondersteunen en verbinden
Bijdragen	Jaarlijks minimaal één politieke of inhoudelijke bijdrage leveren
Uitdragen	Zichtbaarheid binnen en buiten de partij vergroten
Verantwoorden	Twée ALV's organiseren en verslag doen aan het landelijk bureau

4. Inhoudelijke speerpunten

In 2025 en 2026 richt de Thema-afdeling zich op vier hoofdthema's die samen de kern vormen van ons werk en onze activiteiten. Deze speerpunten geven richting aan de inzet van bestuur en leden.

1. Basisstructuur van de TA

Na een periode van inactiviteit bouwen we de TA opnieuw op. We richten een stevige organisatie op, versterken de samenwerking tussen leden en bestuur en creëren vaste momenten voor discussie en besluitvorming. De halfjaarlijkse Algemene Ledenvergadering (ALV) speelt hierbij een sleutelrol. We leren van ervaringen van leden en andere thema-afdelingen en passen die toe in onze eigen werkwijze.

2. Radicale democratisering

We willen het democratisch bewustzijn en de zeggenschap van burgers vergroten. Dat doen we door te verkennen hoe burgerraden, referenda, en andere participatievormen kunnen bijdragen aan meer directe invloed van inwoners op beleid. Ook stimuleren we co-creatie tussen overheid en

samenleving om samen beleid te ontwikkelen. Zo werken we aan een fundamentele vernieuwing van onze democratische cultuur.

3. Interne democratie en samenhang bestuurslagen

Discussie over de interne democratie vraagt aandacht. Om D66 landelijk als een sterke voorstander van de democratische rechtsstaat te positioneren, moet ook de interne democratische processen goed op orde zijn. Ook de verhoudingen tussen Rijk, provincie, gemeente en wijkraden hebben een belangrijke invloed op de beleving van democratie en rechtsstaat door de inwoners van dit land. In beide gevallen zoeken we naar een effectieve taakverdeling en samenwerking. We onderzoeken kritisch de rol van waterschappen en Zelfstandige Bestuursorganen in ons democratisch bestel. En kijken naar de ontwikkeling van metropoolregio's en grensoverschrijdende samenwerking als antwoord op bovenlokale vraagstukken. Het doel is een transparant en efficiënt bestuurlijk systeem dat aansluit bij de schaal van maatschappelijke uitdagingen.

4. Bescherming van de rechtsstaat

De onafhankelijkheid van instellingen zoals de rechterlijke macht staat centraal in onze aandacht voor een sterke rechtsstaat. We benadrukken het belang van onafhankelijke media als waakhond van de democratie en onderzoeken hoe deze positie versterkt kan worden. Digitale rechten en privacy worden steeds belangrijker in onze samenleving en vragen om nieuwe waarborgen en bescherming. Tegelijkertijd moeten de 'oude vertrouwde' grondbeginselen van de rechtsstaat gevalideerd worden op hun relevantie en moet onderzocht worden hoe deze verdedigd kunnen worden tegen verdere afbrokkeling.

5. Activiteitenoverzicht

De TA organiseert en faciliteert diverse activiteiten voor leden:

Maandelijks nieuwsbrief:	Updates over ontwikkelingen en activiteiten.
Online uitwisselingssessies:	Laagdrempelige gesprekken over actuele thema's.
Fysieke debatten:	Verdieping en dialoog op locatie met ruimte voor interactie.
Werksymposia:	Samenwerken aan concrete producten, zoals initiatiefvoorstellen, moties of opiniestukken.
Werkgroepen:	leden-initiatieven rond specifieke onderwerpen.
Netwerkmactiviteiten:	Samenwerking met andere thema-afdelingen, de Van Mierlo Stichting, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties.

Zie Bijlage 1 voor de jaarplanning van 2025 en 2026.

6. Initiatieven van leden en interne werkgroepen

We moedigen leden aan om eigen initiatieven in te brengen en deze gezamenlijk in verbinding met de uitgangspunten van de TA uit te werken. Per speerpunt kunnen (tijdelijke) werkgroepen ontstaan. Een werkgroep werkt aan een concreet benoemd uitdaging of opdracht met een duidelijk gemarkeerd begin en eindpunt. Zij vormen de inhoudelijke motor van de TA en werken zelfstandig aan concrete voorstellen.

7. Communicatie

In 2025 ligt de focus op activeren en zichtbaar worden. En in 2026 op groei en interactie. We communiceren via interne kanalen (nieuwsbrief, D66-appgroepen, Signal) en externe kanalen (website, sociale media).

8. Samenwerking binnen en buiten D66

We zoeken actief samenwerking met andere thema-afdelingen, Route66, politieke fracties, bestuurders, en externe partners zoals Prodemos, wetenschappers en kennisinstellingen en NGO's.

9. Organisatie en bestuur

Het interim bestuur is in augustus 2025 benoemd door het landelijk bestuur en vergadert maandelijks.

De samenstelling van het bestuur ziet er tot juni 2026 als volgt uit:

- Voorzitter: Mirjam Gietema
- Secretaris & Communicatie: Dimitry van den Berg
- Penningmeester: Wijnand Moonen
- Algemeen bestuurslid: Marieke Vellinga

Werkgroepen bepalen hun eigen frequentie; elk heeft minstens één bestuurslid als schakel met het bestuur. We hanteren het principe *vrijwillig maar niet vrijblijvend*.

Bestuursverkiezingen vinden plaats in juni 2026. De voorbereiding start in februari 2026.

10. Begroting

Voor uitvoering van het jaarplan vraagt de TA een subsidie van **€2.000** aan bij het landelijk bureau.

Activiteit	Kosten	Omschrijving
Drie fysieke debatten	€1.050	Zaalhuur, catering, materialen
Werksymposium	€500	Zaalhuur, catering
Communicatie	€150	Druk- en printkosten
Totaal	€1.700	

Bijlage 1: Jaarplanning 2025 en 2026

In het onderstaande overzicht staat het de voorlopige jaarplanning. Op basis van de actualiteit en initiatieven vanuit leden kunnen er aanvullende activiteiten plaatsvinden.

Activiteiten TA Democratie en Rechtsstaat 2025	
September	<i>Basis op orde: jaarplan en technische zaken inregelen</i> <i>Website actualiseren</i> <i>Nieuwsbrief 1</i>
Oktober	Zaterdag 4 oktober, vanaf 9.30 uur in Den Bosch: Congres 122, stand en flyers <i>Nieuwsbrief</i> Dinsdag 21 oktober, 19.30-21.00: Online uitwisseling Uitholling van de rechtsstaat
November	<i>Nieuwsbrief</i> Zaterdag 22 november, 14.00-17.00: Debatmiddag in Zwolle over het Àppel Dinsdag 25 november, 19.30-21.00: Online ALV
December	<i>Nieuwsbrief</i>
Activiteiten TA Democratie en Rechtsstaat 2026	
Januari	<i>Nieuwsbrief</i> Vrijdag 15 januari, 15.30 - 21.00 uur: <i>Werksessie aan de slag met Project 2026</i>
Februari	<i>Nieuwsbrief</i> Dinsdag 9 februari, 19.30-21.00: Online uitwisselingssessie Zaterdag 28 februari, vanaf 9.30 uur in Nieuwegein: Congres 123
Maart	<i>Nieuwsbrief</i> Dinsdag 17 maart, 17.00-21.00 uur: Debatavond
April	<i>Nieuwsbrief</i> Dinsdag 13 april, 19.30-21.00 uur: Online uitwisselingssessie
Mei	<i>Nieuwsbrief, inclusief uitnodiging ALV</i> *Vrijdag 8 mei: <i>Nieuwsbrief bestuursverkiezing</i> *Donderdag 20 mei 17.00-21.00 uur: <i>Debatmiddag/-avond</i>
Juni	<i>Nieuwsbrief</i> *Dinsdag 23 juni, 19.30-21.00 uur: Online ALV, benoeming nieuw bestuur
Juli	<i>Nieuwsbrief</i>
Augustus	<i>Nieuwsbrief</i> *Donderdag 27 augustus 16.00-21.00 uur: <i>Debatmiddag/-avond</i>
September	<i>Nieuwsbrief</i> *Datum volgt: Netwerkdag bestuurders Zaterdag 26 september, vanaf 9.30 in Zwolle: Workshop Congres 124
Oktober	<i>Nieuwsbrief</i> *Dinsdag 20 oktober, 19.30-21.00 uur: Online uitwisselingssessie
November	<i>Nieuwsbrief</i> *Zaterdag 21 november, 14.00-17.00 uur: Debatmiddag *Dinsdag 24 november, 19.30-21.00 uur: Online ALV
December	<i>Nieuwsbrief</i> *Dinsdag 15 december, 19.30-21.00 uur: Online uitwisselingssessie

**Datum onder voorbehoud*